

GAZETA TRANSILVÂNIEI

On. 2317
Biblioteca Universității (2 exempl.)
SIBIU

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTULE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA
B-dul REGELEI 1
Abonamentul anual lei 3
Anunțuri și reclame după
Tr. 1513
Nr. 1 lei 60

Nr. 4 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 16 Ianuarie 1943

Anul 106

Palatul Invalizilor

de V. Branisce

Zilele trecute a apărut un decret-lege care stabilește condițiile exproprierii terenului destinat Palatului Invalizilor. Termenul acordat pentru lichidarea actualilor întreprinderi ce se găsesc pe acele terene este extrem de scurt, și astfel iată-ne cu un pas mai aproape de realizarea acestui nobil așezământ.

Un palat al invalizilor, o clădire înzestrată cu cele mai moderne instalații terapeutice, puse în slujba marilor mutilați ai războiului, o casă care să poată oferi un adăpost demn acelor care și-au jertfit fâșii de trup pe altarul Patriei și care, lipsiți de căldura ocrotitoare a unui cămin familiar ar putea ajunge — din vina noastră — o povară pentru societate, este cel dintâiu și cel mai elementar monument al recunoștinței tuturor.

Zic cel dintâiu, pentru că toți care vor ieși din această involburată înclătărire cu trupurile întregi, cu avutul neatins, cu posibilitățile de muncă și de traiu asigurate vor avea și alte îndatoriri de îndeplinit față de eroii, de văduvele și de urmașii celor jertfiți pentru țară.

Războiul pe care îl ducem astăzi este un războiu al ființei și existenței neamului. Noi nu l-am pornit din ambiții imperialiste, nici împinși de vanitate sau orgoliu.

Țara noastră — biata noastră țară — a fost lovită în mod mișelesc și jefuită de provinciile ei organice.

Noi nu ne-am lăcomit la bunul altuia, nici n'am căutat să ne însușim pe calea armelor ceva ce nu era al nostru.

Am intrat în războiu cu sufletul îndoliat. Aveam de desrobit frați și morminte, iar vântul ce ne adia în față ne aducea urme de scrum și funingine. Întorși pe plaurile strămoșești am găsit doar urme de pași pierduți și cenușa așezărilor.

Pe noi ne-a împins în luptă gândul de desrobire a fraților subjugăți și a pământului rob. Pentru acest gând s'au desprins atâtea stele de pe boltă în nopțile de toamnă lungi. Pentru acest gând s'au aprins alte stele pe pământ, candelile ce străjuesc morminte.

Pentru acest gând se adună astăzi ban lângă ban, pentru Palatul Invalizilor, monumentul recunoștinței noastre.

Pentru acest gând suntem pregătiți să îndurăm orice încercare, numai să-l vedem închegându-se aievea.

ACTUALITATEA LUI HORATIU

de
ION COLAN

Nu mai încapă îndoială că — dela o anumită dată, crucială pentru ființa noastră națională — lumea, măcar în parte, dorește vindecarea de răul care ne-a bântuit.

Transacțiile, în ipoteza că mai sunt întârziată pe drumul greșit, sunt nefolositoare: și lor și, mai ales, țării.

Întrebarea este:
Care e drumul cel mai scurt spre țintă?

O vorbă cuminte spune: Drumul cel mai scurt e cel mai lung, dacă acesta e cel mai bun.

Dar nu kilometrajul ne preocupă, pentru că nu este vorba de asfaltul auto-strădei, ci de drumurile de totdeauna ale unui neam, care pot fi și poteci, dacă ele singure duc spre scop; dar să fie poteci sigure, nu pipăire de teren.

Nouă ni se pare că drumul cel mai bun e cel de mijloc. Extremele însemnează sau oportunism, sau devierea acului la apropierea unui masiv corp străin în câmpul magnetic.

Ne preocupă, aici, ziarismul. Poate mai mult ca să ne lămurim atitudinile.

Înainte de 1938 presa noastră s'a bucurat, în general, de o libertate, pe care fiecare a priceput-o cum l-a tăiat capul. Am avea curajul să instituiam un premiu, dacă ne va găsi cineva pe omul din țara aceasta rămas nescărmanat, ca la ușa cortului, de presa acestor ani. Ziarele, cu excepția câtorva, aparțineau partidelor; partidele erau făcute din partizani; partizanii erau oameni, oamenii erau legați de multiple interese.

Statul — și aici rămâne valabilă constatarea lui Aurel C. Popovici, că partidul politic se substituia funcției de Stat — venea, uneori, cu restricții, ca să mai închidă gura gazetelor de opoziție, adversare regimului, ceea ce nu împiedeca ziarul guvernamental să

tragă focuri de armă noaptea, deși nu erau permise, dar vorba lui Caragiale, nimeni nu putea face nimic, fiind vorba de „poliția în persoană”.

Se uita mereu că cel mai bun censor al scrisului e gazetarul însuși, cu condiția să fie gazetar în sensul cinstit al cuvântului.

Critica distructivă a fost singura care se practica, cu o bolnăvicioasă frenezie, cetățeanul-ziarist înțelegând libertatea în sensul de a spune ce vrea el și ce vrea cel care-l plătea mai bine. S'a ajuns astfel la un fel de *Huo!* oficializat.

În tot ce se făcea se răscoleau dedesubturile, când nu erau, se creau, iar cum pete se găsește și în soare, în cele omeneste lucruri, în mod pățimaș, numai pete se vedeau.

Șantajul devenise un nevinovat sport.

Trivialitatea scripturistică se confunda cu temperamentul de ziarist, cu nervul, cu talentul. O desgustătoare lipsă de măsură în toate.

Automobilistii totdeauna se fereseră de extrema unui viraj. E fatală.

După 1938:

Printr'o inexplicabilă minune, toate relele păreau că s'au vindecat. Toate ziarele, din bătaușe și făfnoase cum erau, din pesimiste față de viitorul țării, au început să bată mătânii. Din intransigența de până ieri oamenii s'au pus pe temenele. De sus privite lucrurile, am impresia că Dumnezeu n'ar fi văzut în Țara Românească decât trupuri îndoite, capete plecate, oameni umblând pe brânci sau de-a bușilea. Cei câțiva, cu coloana vertebrală beton armat, au fost trecuți pe linie moartă, uneori nu numai la figurat.

Se transformase România peste noapte?

Se înscăunase vreun regim immaculat, ale cărui acte puteau da cuiva

siguranța că poartă în ele tot dorul de mai bine pentru biata nație?

Nu!

Foarte simplu: se pusese șauă pe toți, și acum fiecare juca așa cum i se cânta.

Mai întâi că o transformare nu era posibilă. Dar se dăduse ordin ca numai zarzări înfloriți să se vadă pe marginea drumului, chiar dacă drumul se odihnea la umbra spinului.

Atât de jos se coborise conștiința profesională a ziaristului, încât ideile, absolut toate ideile și în toate domeniile, nu mai aveau decât o singură sursă. Banalități sociale, culturale, literare, agricole, arhitecturale, deveneau, în poleiala ieftină a staniolului propagandei, începuturi de lume nouă.

În locul trivialului *Huo!* — un Bravo! formidabil de arenă sportivă, pentru un Bodola antiromân.

Precum s'a și dovedit a fi în mai puțin de doi ani.

După scrisul ziarelor din această scurtă dar cu multe of-uri epocă, un necunosător al situației reale și-ar putea imagina că pe atunci România leșina de bine.

În fond, se asinasau conștiințele românești, pentru interese internaționale, iar uneori foarte personale.

După două decenii de dărâmare prin vorbă scrisă, s'a trecut la un constructivism de vorbe.

Dintr'o extremă, brusc, s'a trecut în alta.

Mi-aduc aminte de ce-mi spunea tata, când eram copil:

— Mă, băiatule, la drum lung ia-o totdeauna pe mijloc; mai ales noaptea. Că pe la margini, dai în șanțuri.

Iar tata, fie iertat, între mulți alții nici pe Horațiu n'apucase să-l citească alte fiindu-i îndeletnicirile.

Scriind toate astea, mă gândesc la rolul ziaristului de azi. El nu-i pus nici să injure, ca să sperie, nici să se încovoale, ca să perie.

Și nici nu i se poate cere asta.

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

Cunoștințele socofite trebuincioase unei „persoane de calitate” franceză la începutul secolului al XVIII-lea

de General Radu Rosetti
Membru al Academiei Române

— Urmare —

Transilvania.

I. Cum se numea altădată Transilvania?

R. Dacia, din care făcea parte.

I. Care-i suprafața acestui principat?

R. Se zice că are 75 leghe lungime și tot atâta lățime.

I. Cine i-a dat numele de Transilvania?

R. Romanii, în vremea când au pus stăpânire pe dânsa, deoarece au găsit-o înconjurată de păduri și de munți.

I. Care-i sunt marginile?

R. La miazănoapte Polonia, la răsărit Moldova, la miazăzi Țara Româ-

nească (la Valaachie) și Ungaria și la apus Ungaria.

I. Transilvania a făcut ea parte din regatul Ungariei?

R. Da, și nu a fost despărțită decât în 1541.

I. Cum a fost guvernată de atunci?

R. Prin domnitori aleși, tributari de ai Marelui Senior (Sultanul) fără confirmarea căruia nu puteau îndeplini niciun act de suveranitate; Ștefan Bathori a fost primul prinț și Mihail Abbafi (*sic*) a fost ultimul, care a și devenit tributar al Împăratului (de la Viena) în timpul celui din urmă războiu din Ungaria. După moartea sa, care s'a întâmplat în 1690, Împăratul a pus mâna pe Transilvania, care i-a fost cedată de Turc, prin tratatul de la Carloviț.

I. De cine e locuită această țară?

R. De trei națiuni principale care sunt Săcuii, Sașii și Ungurii. *Ma! sunt și Valahi și Moldoveni.*¹⁾

¹⁾ Italicele sunt ale mele.

Colțul meu

Cerule 'nnoptat...

de A. P. Bănuș

Cerule 'nnoptat, nesfârșit cort de atlas siniliu... înainte de ivirea stelelor, tu-mi pari o imensă zorea albastră, cuprinzând în potiru-i pământuțului nostru, ca pe-un stamin mititel;

Altă-dată, mohorindu-te la față, parc' ai fi o uriașă căldare de platină răsturnată cu gura 'n jos, vârsând peste noi toată cenușa norilor și leșia ploilor;

Dar adevărată minune-i înșenarea ta, când gătindu-te cu scilpetul de aur și de-argint al nemăratelor stele, întruchipezi strălucitoarea cămașă cu „fluturi”, ce îmbracă sfântul trup al lui Dumnezeu;

Inspăimântătoare gură de iad te prefaci însă uneori, neagră ca păcura, în care băjbăie și colcăie în haotic amestec mii de stafii și de draci;

Cerule adânc înnoptat, sub nemărginită-ți căciulă fără de fund și fără gardini: oamenii au visat și iubit, au trudit și-au hodinit, au complotat și asasinat, de când se învârt prin haos bulgărele de lut ce ne poartă 'n cârcă-i, pe veșnicul drum către „Liră”...

In grânele înalte

In grânele înalte, ne împușcăm ca orbii. Trec pe deasupra bombe și, ca și ele, corbii.

Grenadele se-asvârle și rup din mădulare și spicele se 'ndoaie s'robite sub picioare. Cartușele trasoare ne pleacă în țărână, Ne 'mpiedecăm și zarea, privită dintr'o rână,

E o 'mpletire lungă de flăcări șuierate. Trag armele și bine și-anapoda, cu toate. Și nu mai știu când suntem toți înmuiați în sânge.

Un gionț în piept mă arde și de mijloc mă frânge.

Incremeniți în vaiet, nu ne vedem din spice

Și cine se gândește ca să ne mai ridice?

Se pot'este focul pe 'ncetul. Iese luna. Pe rând se 'nmoaie glasuri, se sting pe totdeauna.

Mai simt o îmbrânceanță, de vis că mă desparte.

Moartea, se vede treaba, mă dete la o parte.

Aurel Marin

Mircea Streinul:

Prăvălia diavolului

Roman. Editura „Cultura românească”. București 1942.

de Aurel Marin

II

Am văzut că întâia parte a lucrării domnului Mircea Streinul cuprinde o copilărie plină de miracole, din care nu am subliniat așa cum se cuvine decât puține pasaje. Am trecut cu vederea, bunăoară, simulacrul înmormântării lui Iuridovi, adevărate pagini de antologie de o prospețime rar întâlnită.

În multe privinți, această întâie parte am observat că are multe asemănări cu Genoveva de Brabant, prin descrierea plină de farmec a pădurii, cu minunile ei tulburătoare.

Am ajuns, astfel, la a doua parte, care dă și titlul ambelor volume, *Prăvălia diavolului*.

Această parte începe în felul următor:

„Cele ce urmează poate că nu sunt romanul unor oameni, ci romanul unui singur om.

Dar Filo Taină, Largo Luria, Petruș, Isachie Lume, Domnichie Hupca, Mitruță și Liopca sunt figuri distincte, care rămân cu o putere fascinatorie în amintire.

Experiența acestor oameni mari, care judecă și au gesturi de copii, este interesantă și ea e menită să ne arate adevărata simțire a oamenilor față de întâmplările ce se desfășoară în lumea de rând.

Vieța lor nu e mai puțin demnă de a boemilor lui Murger.

Țăranii bucovineni din paginile lui Mircea Streinul trăiesc o viață exemplară, care se petrece întocmai după legile cele neștiute ale firii.

Un Domnichie, un Ichimie dar și o Floarea și chiar o Frozină — femeia bătrână și zăludă — formează o lume aparte, cu obiceiuri pe care autorul le cunoaște ca nimeni altul.

Moartea Frozinei femeia fericită că are o cutie cu lucruri de găteală, e un episod caracteristic, de adânci semnificații umane.

„După plecarea părintelui Avacum, Frozina-ceru să i se dea iarăși cutia. Când Macoveiu i-o puse în mâni, zăluda zâmbi fericită și muri fără nicio durere. Afară, găinile se-adunaseră în fața ușii, așteptând ca prietena lor să apară, ca întotdeauna dimineața, cu căușul plin de grăunțe. Auzind sgomotul lor de cumetre guralive, Domnichie ieși să le alunge încet în altă parte a ogrăzii”.

D-l Mircea Streinul nu se sfiește să aducă în discuție Moartea, ca pe o ființă — domnul în gri, de care ne vorbește în mod familiar. Ne aducem aminte de un film senzațional de mare

succes, jucat pe ecranele cinematografelor noastre acum câțiva ani. Filmul se intitula *Moartea în vacanță* și aveam aface cu Moartea care se plimbă sub înfățișarea unui tânăr frumos cu priviri care aduceau pierzania.

Figura profesorului Ipatie Hrisant s'ar părea că e cea mai diferită din tot romanul dar ea contribuie în largă măsură la conturarea peisajului unui oraș care destramă sufletele slabe și le pierde. Dragostea pură a profesorului, apoi sinuciderea nu fac parte dintr'o mare dramă totuși sunt elementele unui caz de conștiință întru totul interesant.

Dar cu peisajul bucovinean și cu figura acestui bizar profesor sinucigaș am sfârșit partea a treia și am ajuns la a patra parte a cărții, ce se intitulează *După miezul nopții*.

Autorul descrie vieța sa de copil vitreg, alungat de-acasă, contactul cu fratele vitreg și conflictul cu acesta și din nou, lumea bucovineană, cu păcatele ei, ne defilează pe dinaintea ochilor, într'o descriere magistrală.

Prin felul cum luăm cunoștință de viața lui Filo Taină, intelectualul care cu bună voie se face clown, romanul d-lui Mircea Streinul nu e mai puțin o lucrare de aventuri spirituale din cele mai variate.

Dintre portretele feminine, acela al Crăiței Grigorencu, dacă nu e tulburător, e în orice caz veridic în toate detaliile lui.

De bună seamă că d-l Mircea Streinul este unul dintre romancierii noștri cei mai mari. El știe să redea o lume văzută cu alți ochi decât ai înaintașilor săi în arta epică.

Nu mult deosebită de Crăița este Antonia, iubita lui Petruș, prototipul femeii speculatoare.

Oamenii cărții intuiesc natura în toată măreția ei, ei trăiesc vijelios viața și de aceea apropierea de zei nu este nelalocul ei.

Să desprindem un fragment din care se poate urmări totodată și stilul fără greș al autorului, un stil plin de poezie.

„Soarele apusese pe jumătate. Frunzele copacilor parcă deveniseră transparente. Un incendiu uriaș cuprinsese lumea, însuși cerul ardea; capetesele zărilor se prefăcuseră în ruguri nesfârșite. Totuși, o pace aproape nefiresc de adâncă domnea peste pământul, care se reculegea în clipele morții soarelui.

— Va urma. —

Predici în pustiu

Trei virtuți

Mi-am făcut timp în sărbători să citesc puțină literatură. Am citit cu atențiunea cuvenită unor cărți de bună reputațiune: „Ultimul Viking” a lui Johann Bojer, „Panica vine din văzduh” a unui tânăr scriitor polon, refugiat la noi, „Cei 4 cavaleri ai Apocalipsului” de Blasco Ibanez, „Vin plote” a lui Louis Bromfield, „Profesiunea de soție” a lui Lucio D'Ambra și „Gran Canaria” a lui Cronin, dar în toată această frumoasă literatură n'am găsit cine știe ce învățături demne pentru viață. Din contră, îmi lasă, așa zicând, în gură în totdeauna un gust amar, căci trebuie să parcurgi adesea o sută de pagini până să găsești ceva demn de relevat și dacă ai conștiința trează, te muștră, că atâta amar de timp și-ai pierdut fără să fi câștigat mare lucru. Tot tu însă îți liniștești conștiința, că în definitiv ai voie și tu, cu toată străduința de a folosi bine timpul tău liber, de a tăndăli de sărbători la gura sobei cu un roman în mână.

O frază minunată a Reginei Maria, căzută întâmplător sub ochii mei, mi-a copleșit deodată orice alte intenții și mă obligă să vorbesc de 3 virtuți: *zâmbetul pe buze, darul în mână, umna credinții în ochi*. Ce altă predică mai bună, ce sfat mai prețios, ce urare mai desăvârșită la început de an nou pot da cititorilor bătrânei Gazete, decât ca Domnul să fie alături de străduințele lor în a-și câștiga în anul ce vine aceste 3 virtuți: zâmbetul pe buze, darul în mână și lumina credinții în ochi.

Zâmbetul pe buze în orice moment înseamnă marea superioritate a sufletului asupra corpului, înseamnă auto-sugestia cea mai bună și cea mai sănătoasă filosofie de viață. Când vreodată n'ai tras și din cel mai mare neajuns un folos, când n'a triumfat în definitiv binele asupra răului, când a părăsit vreodată Dumnezeu pe cel ce cu căință și cu gând curat se apropie de el, când a murit de foame vreodată cel ce știe să muncească cinstit de dimineața până seara, când a fost vreo furtună după care să nu se arate mai curând sau mai târziu cerul senin? Deci *zâmbetul pe buze înseamnă conștiința că, cu toate contrarietățile vieții, tot munca, cinstea, adevărul, bună-tatea, vor triumfa asupra puterilor Satanei și întunerecului*.

Darul în mână înseamnă milostenia. Acea virtute creștină pe care Mântuitorul a ridicat-o la adevărata sa valoare și care, acuma în războiu, este mai necesară decât oricând. Și mai obligatorie, căci la urma urmei ce jertfă materială a noastră se poate compara cu sacrificiul de sânge a celor de pe front.

Lumina credinții în ochi, înseamnă acea strălucire în ochii clari pe care o are cel ce își pune încrederea în Dumnezeu și cel ce-și alcătuiește viața după poruncile lui. Ochii optimismului și bună-tății, ochii cinstei și nădejdei, ochii blândeții și iertării, căci credința este generatoarea tuturor celorlalte virtuți.

Dr. M. Suci-Sibianu

I. Cum se împarte Transilvania?
R. În atâtea cartiere (cantona-mente) câte popoare deosebite sunt.

I. Care este capitala cantonamen-ului Sașilor?

R. Hermanstadt pe Zeben (Cibin), care este și a întregii principality, reședința guvernatorului împărațesc și locul de scaun al unui episcop.

I. Alba-Iulia (Albe Jule) sau Weis-senburg, a cărei națiuni este capitala?

R. A Ungurilor, care alcătuiesc nobilimea țării. Ei nu plătesc bir și sunt numai îndatorați de a servi pe cheltu-iala lor, pe principe când acesta merge la războiu.

I. Cum se împarte cantonamentul Ungurilor?

R. În șase comitate, adică Albe Jule, Huniad unde este și Offenburg(?), Torda pe râul Aram (Arieș) care are în vecinătate saline, Coloswar sau Clau-

senburg pe micul Samos, Zatmar care are drept capitală Nagibania care se pune în Ungaria, Dobocen (Dobâca), a cărei capitală este Busa sau Busaten (?...).

I. În ce oraș își țin Săcuii adu-nările?

R. În orașul Neumarck, capitala cantonamentului lor este Markoseck sau Markos (Târgul Mureșului); comitatul se numește Gyrgio (Ghurghiu).

I. Valahii și Moldovenii ocupă ei o mare parte din Transilvania?¹⁾

R. Nu, ci Sașii.²⁾

I. Care este religia predominantă în Transilvania?

R. Religia catolică de când împă-ratul e stăpân, dar în trecut Săcuii și Ungurii erau reformați, Sașii luterani.

¹⁾ Italicile sunt ale mele.

²⁾ Idem.

Mai sunt: Greci (ortodoxi), Anabapțiști, Arieni, Socinieni.

I. Câte râuri sunt?

R. Trei principale, care sunt Mu-reșul, Oltul și Someșul, toate pline de pești, dar a căror apă produce diaree și sciatică.

I. Care e calitatea pământului?

R. Produce grâu și vin și în munții săi, unde pasc multe vite, se găsesc tot soiul de mine.

I. Moravurile și limba acestui prin-cipat sunt ele deosebite de acele ale Ungurilor?

R. Au aceleași inclinațiuni și a- ceeași limbă.

Socotesc că este zadarnic să arăt că informatorul autorului despre Tânsilvania era de sigur de alt neam și că în niciun caz nu era un Român.

Descrierea Ungariei care urmează,

deși mult mai amănunțită, nu este ma exactă; este însă favorabilă Un-gurilor.

La începutul volumului al doilea se găsește un catalog de noile cărți franceze — circa 300 de lucrări — ce se aflau la librarul editor. Acest catalog alcătuiește un izvor de preț pentru cunoașterea a ce cărți franceze se citeau atunci în afară de Franța.

Același volum cuprinde următoarele întrebări și răspunsuri cu privire la Moldova și la Țara Românească:

I. Care sunt prinții tributari (ai Porții)?

R. Voevodul Valahiei și hospoda-rul Moldovei; acesta din urmă plătește în fiecare an (Porții) cinci sute de cai și trei sute șoimi.

I. Care sunt orașele principale?

R. Iași, capitala Moldovei, pe Prut, reședința a voevodului; Choczyn (Ho-

DIAMANDI I. MANOLE

de I. Gărbacea
prof. la Academia Comercială

Articolul d-lui prof. I. Gărbacea nu vrea să fie polemică, ci *desiderat*.

În ceea ce ne privește, cunoscând foarte bine vechile rosturi ale Casinei, ne fixăm punctul de vedere:

O întoarcere la 1835, nu. Dar o înfrățire a lui 1835 cu 1846, *categoric da*. Și, după câte știm, a și fost pusă odată problema construirii, pe actualul teren, a unui vast edificiu, cu prăvălii destinate numai Românilor, cu credite speciale pentru ei.

Idelle pot lăncezi, dar nu mor. De n'ar fi venit războiul acesta, probabil s'ar fi făcut pasul spre realizarea efectivă a inițiativei luate acum câțiva ani.

Faptul, în sine, că ideea a fost discutată, atestă preocuparea Casinei de cele *economice*, indiferent de paragrafele Regulamentului.

Astăzi mai necesare ne par *propunerile practice*, fie că e vorba de „Casină”, fie de „Gremiul negustoresc”.

Iar acestea se pot face direct la cele două instituții, ambele dornice de lumină, ori de unde ar veni ea.

I. C.

Deși nu fac parte din parohia respectivă, merg mai bucuros la biserica din Cetate, nu numai pentru că e o splendoare ca arhitectură și bogăție, ci pentru că e zidită din truda românească a acelor care au fost între ultimii negustori români în Brașov, din glorioasa serie care s'a stins cu începutul secolului prezent.

Pe cele două vitrouri dela primele ferestre de lângă altar stă scris: „Aceste geamuri au fost făcute pe cheltuiala lui Diamandi I. Manole și a soției sale Maria la anul 1899”.

Deși ultimul negustor din glorioasa serie — Safrano — s'a stins mai anii trecuți, totuși ultimul reprezentant de văză al lor a fost incontestabil Diamandi I. Manole. Eram dispus să cred că Manole e numele de bottez, iar Diamandi cel de familie, până când cartea profesorului Colan, „*Casina Română*”, m'a lămurit că e chiar invers. Între fondatorii Casinei la 1835 figura și Ioan Manole, tatăl lui Diamandi, care cred că a bătut recordul ca vechime la Casină, fiind membru dela înființarea ei la 1835 până la 1892, deci aproape 60 ani în șir. Fiul său Diamandi intră la Casină — care era o consacrare ca negustor — abia la 1864 și iese dela Casină la 1894, deci cu 5 ani înainte de dania lui făcută bisericii din Cetate. Diamandi Manole s'a iasă dela Casină? E aceasta posibil, și totuși e așa.

La 1893 se alege președinte un avocat Ion Lengeru pentru a nu mai veni niciun negustor la rând. Era o înfrângere a tradiției. Să nu fie oare aceasta cauza plecării lui Diamandi I. Manole?

Statistica ne mai spune — și colegul Precup o confirmă — că până la 1875 numărul negustorilor era de 70% și numai restul „invitați” dintre inte-

lectualii. Dela acest nenorocit an procentul cade catastrofal la 6% pentru a nu se mai ridica niciodată.

Azi e abia 4% și aceasta numai pe hârtie, căci negustori veritabili nu a mai văzut Casina de multă vreme. Cauza? Întrebați-i pe ei cum i-am întrebat eu, și veți fi lămuriiți.

Până și protopopul Baiulescu pleacă dela Casină la 1896, deși era acela care a înființat „*Reuniunea sodalilor brașoveni*” la 1869 și banca „*Meseriașul Român*” la 1888 cu banii mecenatului basarabean Vasile Stroescu și chiar o gazetă, „*Gazeta meseriașilor*”, dar mai pre sus de toate biserica din Cetate așa cum o vedem azi, după ce guvernul ungar dase biserica noastră Grecilor din Brașov.

Aceste plecări nu ne spun nimic nouă celor de azi. A respecta neapărat trecutul înseamnă neapărat a închide și ochii. Cui a putut folosi slăbirea clasei noastre negustorești la Brașov?

Dar chiar azi, sub ochii noștri, dispar firme românești seculare. „Casina” nu are nimic de zis? Eram copil la școlile de aici și vedeam firma *Eremias, Dușoiu, Peteu, Coleșa, Ciurcu*. Unde sunt azi?

Să păstrăm „*respectul datorat vârstei și poziției sociale a membrilor*”, de sigur că aceasta a fost țaria Casinei în toate timpurile, dar nu și acesta a fost numai scopul ei.

Azi când „*economicul*” e o problemă chiar pentru existența popoarelor, putem noi aici la Brașov să dormim pe lauri, pentru a nu deranja mici vanități și socoteli?

Și revenim la întrebarea: de ce au plecat dela Casină un Diamandi I. Manole și un Bartolomeu Baiulescu, numai ca să nu deranjeze „legământul” dela 1846, sau tocmai pentru revenirea la origine, adică la 1835.

Ce ați zice de un musafir, care ar înbrânci pe trepte pe însuși gazda casei care l-a primit cu brațele deschise?

Simpaticul meu fost profesor și coleg rectorul Lacea îmi spunea că imobilul în care este azi instalată biblioteca Asociațiunii, e casa lui Diamandi I. Manole zidită pe locul unui bastion al vechii cetăți brașovene și cumpărat de el. Casa a dat-o de zestre fiicei sale măritată cu băiatul protopopului Baiulescu, doctorul Baiulescu, primarul de mai ieri al Brașovului. Deci Diamandi Manole și Baiulescu cuscru, așa după cum soția doctorului Rațiu era născută Orghidan.

Și repet întrebarea: „Ce s'ar putea opune — cum s'ar putea opune — ca să revenim la tradiție, adică la 1835, pentru „*Casina română*”.

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

tin) pe Nistru, unde marele mareșal Ioan Sobieski a învins armata otomană în 1673; Huși locuit parțial de Unguri; Lausanne (?) fără deșartă; Soczouva (Suceava), Galas (Galați).

Tributul gospodarului Valahiei constă din cai, care sunt tare buni; capitala este Tergowlak (Târgoviște), Buchoreste, reședința Voievodului, Brahilou (Brăila), Bussovo (Buzău), Gracoceno (?), Alauta (?) Coulesquelle (?), Tschermiech (Cerneți) sau orașul negru, vechiu scaun al gospodarului (sic).

L Este ceva de seamă în Basarabia?

R. Nu, și se confundă cu Moldova; este ocupată de Tătari din Bugeag; capitala-i este Akerman sau Bialograd pe Marea Neagră; Tekin (Tighina) (este) a Turcului, Keli (Chilia) sau Kilia Nove.

* * *

În general toate noțiunile pe care autorul caută să le dea tinerei generații de Francezi, prin această mică enciclopedie „*avant la lettre*” sunt super-

ficiale, cum se și cuveneau să fie pentru unii oameni meniți să roiască în jurul Curții de la Versailles. Pentru aceștia arta de a intriga și de a se feri de intrigi, cea de a căpăta măcar o privire aprobatoare a Regelui Soare și de a fi la curent cu dedesubturile afacerilor, ca și cea de a se bate în chip vitejesc la nevoie, era mult mai aducătoare de succes în viață decât cunoștințele ceva mai temeinice.

Dar *învățământul de seamă ce reiese, pentru noi Românii, din cuprinsul celor două volume este că pe acele vremuri (ca și acum de altfel) eram necunoscuți Europei Occidentale sau cunoscuți în chip inexact, de sigur după arătările, volt false, ale unor conlocuitori de alte neamuri.*

Nr. 1.. Anul 106

Ce bucurie mai mare putea să-mi aducă noul An 1943, decât aceasta: Al 106-lea an al „*Gazetei Transilvaniei*” — *Decana Ziaristicei Române*.

N'am cunoscut acest organ de publicitate română până la începutul lunii Septembrie 1916, când am venit în Brașov ca preot la Comandamentul Armatei a 2-a.

Atunci, într'un mare salon de răniți, *Domnișoara Popoia* — nepoata Episcopului Nicolae Popea din Caransebeș, membru al Academiei Române — citea din „*Gazeta Transilvaniei*”, art. de fond „*Carpații*”. S'a turnat în sufletul meu un balsam pentru felul de pătrundere al vremii și o tainică legătură sufletească s'a încheiat între mine cu această „*Gazetă*”. Am luat chiar acel număr și-l păstrez ca pe un odor de mare preț, alăturând și pe acel cu „*Areti Oana*” — tot articol de fond — eroina din Păraul Făgărașului. Astfel de talismane pregătesc sufletele pentru adâncă înțelegere a vremii și a vieții.

Iată-mă ajuns la împlinirea a 77 ani. Chiar la această etate, marea „*Gazetă*” îmi răscolește sentimentele unor clipe petrecute și îmi înfățișează și realitatea actualelor evenimente.

La trecerea pragului tainic, dela un an la altul, se reamintește trecutul și se renasc speranțe într'un viitor mai bun. Ce poți prevedea din cele ce ne spune viitorul? Nu poate muritorul

de rând să prevadă cele îndepărtate. Este însă o datorie pentru fiecare a-și cerceta adâncul sufletului său și a-l defini.

Nu numai preocuparea despre ce este și ce va fi. Aceasta este știută numai de Dumnezeu, Părintele Ceresc al tuturor. El cunoaște și cele mai adânci ale sufletului omului. Știe pe cei care păstrează legătura sufletească cu El, prin viață curată în cuvânt și faptă, și unde este adevărată dragoste ori fățarnicie.

Conștiința luminată de virtuțile creștinești se impune la întreaga suflare românească.

Tinerii Neamului nostru întregit, uimesc lumea cu eroismul lor. Ei și-au jertfit și-și jertfesc ce e mai scump — viața. — Cei dinapoi a frontului să-și jertfească moravurile, ce supără pe Dumnezeu și aduc urmări rele.

Revenind la punctul de plecare: *Nr. 1.. Anul 106* — numai o completă orbire nu va vedea și înțelege marile jertfe, — cu uimitoare forțe și strădanie, — ale generațiilor de luptători, care au purtat pe umeri temeinic pregătiți, curata și puternică făclie de luminare națională și cultivarea patriotismului prin „*Gazeta Transilvaniei*”.

Pr. D. Lungulescu
protopop militar în pensie

Universitatea liberă Muncitorească

de I. Bozdog

Pe un viscol cumplit, printre nămeți care împiedecau și om și mașini stăteam în holul sălii *Astra* înainte de ceasul fixat pentru deschiderea Universității Muncitorești, în ziua de 10 Ianuarie 1943.

Găseam aproape firesc ca această piedică naturală, neprevăzută, să fie un slab augur și să se prefacă într'o clipă de îndoială.

A biruit însă dorința și voința admirabilă a muncitorului nostru, dornic de a se cultiva, disciplinat și punctual ca un ceasornic.

Ca niciuna alta, conferința a început precis la timpul fixat în sala mare și bine populată a Teatrului „*Astra*”.

Prima problemă pusă a fost cea a întrebării raționale a timpului liber de către muncitori.

Incursiunea istorică, făcută de către d-l Comandor *Al. Vodă*, animatorul și conducătorul operii de educație a muncitorimei brașovene, a lămurit felul de organizare muncitorească din țările care de mult timp poartă o deosebită grijă de această problemă. În Germania, organizarea timpului liber a ajuns atât de departe încât muncitorimea, chiar în aceste clipe dramatice ale marelui războiu, găsește posibilități suficiente pentru ca organizațiile sale să urmeze și să însenineze frunțile îngrijorate ale muncitorilor soldați de pe front.

Italia are cea mai veche înighebare și constituire muncitorească, menită să refacă puterile sleite ale muncitorului prin distracții folositoare și plăcute în același timp.

Organizarea timpului liber al muncitorului nostru nu se poate face după rețetele și metodele altor neamuri. Ea trebuie să izvorască din necesitățile pământului nostru, din starea culturală și sufletească a muncitorului român, care trebuie să aibă educația conformă năzuințelor sociale și naționale la care aspiră.

Fondul sufletească al neamului fiind profund creștin, educația religioasă a

muncitorului trebuie să țină seamă de acest fapt, întocmind în așa fel publicațiile și bibliotecile, ca ele să-i ofere o bună și potrivită hrană sufletească. Asociațiile sportive, culturale, economice și artistice vor funcționa în timpul potrivit, așa fel, ca ele să nu-i răpească posibilitățile de cercetare a cultului religios.

O grijă deosebită va trebui să se poarte pentru crearea unei sănătoase prese muncitorești. Lipsindu-ne aceasta astăzi, deocamdată muncitorimea este îngrijită prin coloanele și părțile speciale ale publicațiilor puse la dispoziția îndrumătorilor ei de către diferitele ziare și reviste cu caracter de educație generală.

Până la crearea trupelor speciale de muncitori-artiști, de teatru stabil muncitoresc, trebuie încurajate și susținute echipele de amatori-diletanți și trebuie obișnuită muncitorimea cu cercetarea pieselor bune și cu urmărirea adevăraților artiști.

Educației național-patriotice i se va da o deosebită atenție făcând din familia lui întreagă pivotul vieții și propagandei adevărate românești.

Opera ce o săvârșește Universitatea liberă Muncitorească în sensul acestor principii îndeplinește un rol important în viața neamului nostru.

„*Astra*” și „*Muncă și Lumină*” au găsit drumul norocos, care va lumina mintea și va încălzi inima muncitorului nostru.

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.

Asociațiunea „*Astra*” Brașov

împlinește tot ce nu se ajunge.

Se gândește cineva la asta?

Ziua Domnului

...„fie-ți milă de noi!“

(Ev. Luca 17, 13).

Așa se rugau Domnului cei zece leproși! Cumplită suferință îndurau bieții oameni. Ei nu aveau altă nădejde de vindecare, decât în Dumnezeu.

Lepra le cuprinsese tot trupul; pătrunse dincolo de piele, în organismul omului, unde ataca carnea, mușchii, sistemul nervos, chiar oasele, săpând neîncetat sănătatea lor.

Fără buze, cu ochii seci, leproșii răspândeau un miros greu din corpul lor acoperit de ulcer. Pușini erau din ceice se apropiau de ei ca să-i îngrijească.

Lepra nu se vindecă. Așa credeau cei din vechime și tot așa recunosc medicii de azi. Minte omenească n'a putut născoci niciun leac s'o vindece, decât izolarea și uitarea acestor nenorociți.

Boala e molipsitoare, din care pricină bolnavii erau alungați afară din oraș, siliți să poarte haină largă, capul gol și, de câte ori se apropiau trecătorii de ei, trebuiau să strige: „Necurat, necurat“ așa cum îi osândise legea lor veche.

Ei erau morți încă din viață. Oamenii vedeau în boala lor fără vindecare osânda lui Dumnezeu, venită peste ei pentru păcate grele.

Ce-ar mai fi putut aștepta acești leproși în viață când, loviți de cea mai cumplită boală, trebuiau să-și plece capul sub porunca legii și să se retragă în peșteri sau pustiu?

Totuși suferința cu cât este mai mare cu atât înfrățește și unește mai mult.

Leproșii din evanghelie, în cumplita suferință și chin ce topește zi de zi trupul lor osândit, se apropie unul de altul, se mângâie și se unesc.

Mai mult, în sufletul lor se ridică o putere nouă: *credința că numai Fiul lui Dumnezeu îi va putea tămădui.*

Domnul străbatea ținutul dintre Samaria și Galilea. La intrarea în oraș, cei zece leproși, de departe, cum porunca legea, cu credință și durere strigau: „Isuse, învâțătorule, fie-ți milă de noi!“

Bieții oameni nu socoteau mai pe jos bunătatea Domnului decât puterea sa, ca să-i vindece de cumplita lor suferință.

Vocea și înfățișarea lor ar fi înmuiat o inimă de piatră, dar bunătatea lui Dumnezeu!

Mântuitorul le pune la încercare credința: „Mergeți și vă arătați preoților“.

Nici vindecare, nici sfat, nici făgăduință nu primesc leproșii. Noi suntem porniți a crede că ei erau acum osândiți și de Dumnezeu, dar „increderea și credința în El, dau acestor leproși puteri să asculte cuvântul lui Isus“. Leproșii pornesc la preoți, dar credința lor în puterea lui Isus nu se stingea. Nici n'au ajuns să-i vadă preoții, și minune! S'au vindecat.

Pe drum, numai unul singur dintre ei, mânat de un adânc sentiment de recunoștință față de binefăcătorul său, s'a întors, aruncându-se cu fața la pământ, după obiceiul din răsărit, și a mulțumit Domnului.

Fața luminată de bucurie și vocea potolită de tristețe a Celui ce vindecă doar în aceeași clipă zece leproși, întreabă: „Oare nu s'au vindecat zece? Unde sunt cei nouă? Nu s'a găsit să aducă mulțumire decât unul singur de neam străin?“

Inchei cuvântul din Ziua Domnului cu acestea:

Tot credința în puterea lui Dumnezeu ne va izbăvi și pe noi din suferințele de azi. Am înfățișat durerea leproșilor și credința lor ca să ne aruncăm împreună cu ei la picioarele Domnului. Nu-i chin, nici durere mai mare ca a leproșului, dar și aceasta, prin puterea cea mare a credinței, a fost alungată.

la pildă din suferința și credința

Anul cultural

Primum următoarele informații asupra presei din Ardealul de Nord:

Am găsit potrivit ca acum la sfârșit de an să facem ceea ce se cheamă număratoarea bobocilor. Rostul și calitatea rodului vor fi cântărite de noi numai în măsura în care ne credem în dreptul s'o facem.

Vieța noastră culturală de aici e strâns legată de cele trei organe de publicitate:

1. **Vieța Ilustrată.** În vechiul făgaș croit de Vlădica Nicolae, e revista noastră. În împlinirea țelului ales a contribuit dela reparație cu fiecare număr la realizarea renivelării producțiilor culturale atât prin conținutul ei, cât și prin gustul artistic și condițiunile tehnice desăvârșite în care a ținut să-și continue activitatea.

2. **„Tribuna Ardealului“.** Singurul cotidian al nostru e un adevărat „fac totum“, care caută să satisfacă diferitele trebuințe ivite. Pe lângă partea politică informativă, paginile: cooperatizei, a bisericeii, a satului, apar odată pe săptămână și astămpăra după posibilități, necesitățile de prim ordin. De mare însemnătate, prin însăși faptul că apare zi de zi, - pag. Graiu și Suflet Românesc — ține locul unei adevărate reviste. Încă în primele numere ale acestei pagini s'a făcut loc creațiilor originale care la început abundau în versuri. S'au găsit naturale aceste manifestări spirituale tinerești, și s'a dovedit justă această înțelegere. La sfârșitul anului 1942 putem menționa volumele de versuri: „Ogorul gândului“, „Văslind pe apele destinului“ și „Psalmii neliniștiți“, rodul plin de sămbure al tinerilor ce au crescut împreună cu talentele lor în coloanele acestei pagini. Proza literară, navelistica, eseurile originale în decursul acestui an au început să înlocuiască reproducerile pentru ca în ultimile luni ale anului să întâlnim zilnic bucăți semnate de d-nii

F. Păcurariu, Ion Cherejan, Valentin Raus, Iosif Morușan, Victor Ilieșiu, I. B. D., Mihail Pop, etc., etc. Cu alte cuvinte s'a ajuns la o reliefare de elanuri creatoare, reliefare ce o poate observa orice cititor, care urmărește lucid aspectele culturale nord-ardelene. Este imposibil să se ajungă la o completă nivelare a valorilor pe altă cale decât aceea a unei munci inverșunată și a unei înțelegeri — de aceea și de-astădată ținem să mulțumim celor ce ne-au priceput străduințele, ne-au sprijinit moralicește sau au colaborat și vor colabora pe mai departe cu noi în dorința de a contribui la păstrarea și întărirea etnicului românesc.

3. **„Săptămâna“.** Gazeta din Bistrița, deși continuă o tradiție locală a trebuit să depășească hotarul graniței născădăne. O foaie pe înțelesul tuturor, e mărturia avântului, a năzuințelor spre lumină și cu pag. „Stâlpi de cremene“ care apare săptămânal, contribuie în modestia ei cu o mare piatră la zidirea altarului spiritualității noastre.

Evenimentul anului l-a format „Expoziția colectivă“ a pictorilor: Abrudan, Cornea, Harșia și Șorban (23. I. 8. II.). Datorită prețiosului sprijin al d-lui prof. Dr. Emil Hațieganu, s'a ajuns la realizarea acestei afirmări, a acestei diferențieri de activitate culturală care ne lipsea și care a dus apoi la o înăptuire și mai fericită odată cu apariția „Colecția Artiștilor din Transilvania de Nord“. A fost o adevărată luptă dată cu greutate de tot felul pentru obținerea unui loc cât de modest în inventariul valorilor artei noastre, o luptă în urma căreia par a nu fi întârziat să se ivească roadele și d-l Șorban în darea de seamă din numărul de Crăciun al „Tribunei“ ne anunță puțința de a întâlni cu ocazia unei noi expoziții, imaginea întreagă a artelor noastre plastice de aici.

Orânduirea plantelor la semănatul în primăvară

După stratul gros de zăpadă, bun apărător al semănăturilor peste iarnă, pământul va avea umezeală suficientă, așa că lucrările la câmp vor trebui începute cât se poate mai curând.

După topirea zăpezii, îndată ce se va putea lucra în câmp, se va semăna grâu de primăvară.

Grâul de primăvară încolțește la o căldură de 3—4°C., iar timpul mai rece îi grăbește creșterea. Semănat în mustul zăpezii se coace mai repede și dă și recolte mai bune.

După grâu, în mustul zăpezii, urmează să fie semănată mazărea.

După mazăre se va semăna inul care cere umiditate ridicată ca să poată să răsăre. Apoi urmează orzul și ovăzul. Aceste plante au semințele îmbrăcate în pleve și pentru ca să încolțească bine și repede au nevoie de apă mai multă în pământ. Ovăzul cere deasemenea mai multă apă ca să poată să crească bine și dacă îl semănăm de vreme se înrădăcinează bine și dă recolte bune.

Îndată ce am isprăvit cu se-

mănatul ovăzului și orzului, se va semăna lucerna, trifoiul, mazărișchea și plantele de nutreț ierboase.

Lucerna se seamănă de vreme, răsare repede, crește bine și chiar în același an se pot obține 2 coșituri.

Mazărișchea semănată de vreme dă o recoltă mai mare de nutreț și crește mai înainte, dându-ne astfel puțința să pregătim pământul pentru cultura grâului de toamnă.

După toate aceste plante, urmează să se samene floarea soarelui. Semințele de floarea soarelui au coaja tare și cer o umezeală mare pentru a putea încolți. În unele părți floarea soarelui se seamănă în toamnă târziu. În timpul iernii coaja seminței se înmoaie iar în primăvară răsare bine și crește din plin. De aceea floarea soarelui trebuie semănată în primăvară printre cele dintâi plante.

Prin urmare se vor semăna plantele în ordinea următoare: grâul de primăvară, mazărea, inul, orzul, ovăzul, lucerna, trifoiul, mazărișchea, plantele de nutreț ierboase și floarea soarelui.

Recunoștința este azi o floare rară a sufletului. Ea este însă podoabă scumpă.

În iarna cea grea a zilelor noastre și în cumplitul îngheț al atâtor păcate, n'o lăsa să se ofilească.

Pr. Ioan Scurtu

Vești din Ardealul de Nord

Din lumea largă

Bugetul de război al Statelor Unite pe 1943

Amsterdam. (Rador). După cum anunță Serviciul de informații al Statelor Unite, președintele Roosevelt a prezentat Congresului bugetul de război pe exercițiul 1943, ce începe dela 1 Iulie.

Cifra bugetului se ridică la 100 miliarde dolari. În cursul desbaterilor d-l Roosevelt a anunțat că cheltuielile lunare pentru război după Pearl Harbour au necesitat 2 miliarde dolari, dar că ele trec actualmente cifra de 6 miliarde dolari și vor necesita în exercițiul 1944 în mijlociu peste 8 miliarde dolari.

Unii consideră acest program drept fantastic.

„Răspunsul meu — a declarat textual d-l Roosevelt — este că acest program poate fi executat“.

Fixarea bugetului de război pentru 1942—43 la 100 miliarde dolari înseamnă o scădere în mijlociu a consumației civile cu 25 la sută.

Măsuri de apărare pasivă în întreaga Turcia

Ankara (Rador). Agenția „Stefani“ află din izvor oficial că stingerea luminilor în întreaga Turcie este obligatorie dela orele 21 până la 5 dimineața.

Un nou pact între China Anglia și Statele-Unite

Se transmite prin Agenția D.N.B. Serviciul Britanic de informații anunță că la Londra s'a încheiat un pact între guvernul britanic și China lui Ciang-Khai Shek, prin care Anglia renunță la drepturile sale de extraterritorialitate asupra Chinei.

Radio Londra comunică deasemenea că un pact asemănător a mai fost încheiat de către Ciang-Khai Shek și cu Statele Unite.

Afirmarea națională a Slovaciei

Agenția D. N. B. transmite din Bratislava următoarea informație imbu-curătoare:

D-l Medridi ministrul economiei naționale al Slovaciei într'o cuvântare ținută la Presau a declarat că *poporul slovac, în tot cursul istoriei sale, n'a cunoscut niciodată o atât de puternică afirmare națională și o atât de deplină independență politică și culturală, ca sub egida statului independent slovac.*

Vorbind despre războiul bolșevismului, oratorul a subliniat că el este o luptă dusă de popoarele Europei pentru dreptate și civilizație.

105 ani de luptă românească are „GAZETA TRANSILVANIEI“

Reviste și ziare

«Tara» și «Ardealul»

adică d-l Liviu Ardeleanu și d-l Romeo Dăscălescu s'au angajat într'o polemică pe tema „poezilor tineri ai Ardealului“ a „criteriilor estetice de judecare a operilor lor“...

Ne întrebăm: *Cul prodest?* — nu polemici ci tonul în care se duc. Cu aprecieri *ad personam*, pline de tot felul de drăgălășenii, obiectivitatea nu mai poate fi un titlu de mândrie al autorilor încăierăți.

Conferințele pentru muncitori

organizate de

Asociațiunea culturală „Astra” și Muncă și Lume

La 17 I. 1943 D-1 Ion Bozdog, Prof.: Muncitorimea și idealul național.

Filme culturale.

Jurnal sonor, Pământul patriei (275 m.) Patria în uzină (305 m.)

La 24 I. 1943 D-1 Nic. Baboie Prof.: Unirea dela 1859.

Jurnal sonor, Tineretul veacului (450 m.) Prin noi înșine (398 m.)

La 31. I 1943 D-1 Aurel Manea, Inspector Regional al Muncii: Problema muncitorească văzută prin prizma legilor.

Jurnal sonor, Unelte vii. (410 m.) Femele în război (276 m.)

La 7. II. 1943 D-1 Dr. Valer Stinșă, medic: Cunoștințe generale de igienă.

Jurnal sonor, Tineret sănătos - popor puternic, (700 m.) Paradisul copiilor (356 m.)

La 14. II. 1943 D-1 I. Colan. Prof. Redactorul „Gazelei Transilvaniei”: Războiul și muncitorimea noastră.

Jurnal sonor, Soldații de mână, (514 m.)

La 21. II. 1943 D-1 I. Gârbacea, Profesor univ.: Prețurile pieții și motivele fluctuațiilor.

Jurnal sonor, Lupta pentru pâine (380 m.) Recolta germană în conserve (330 m.)

La 28. II. D-na Valeria Căliman.

Prof.: Familia românească și comunitatea națională.

Jurnal sonor, Copiii lucrătorilor (217 m.) Mama și copilul (249 m.) Lupul și cei 7 iezi (309 m.)

La 7. III. 1943 D-1 Onțiu Florin. Ing.: Pregătirea și îndrumarea profesională.

Jurnal sonor, Oameni și mașini (490 m.) Școală de meșteri pentru lucru manual (251 m.) Școala specialistului (297 m.)

La 14. III. 1943 d-1 Aurel Nistor Protopop: Morala creștină.

Jurnal sonor, Credință și frumusețe (453 m.) Paștele în Tirol (578 m.)

La 21. III. 1943 D-1 Dr. Suciu Valentin: Rostul și importanța asigurărilor sociale.

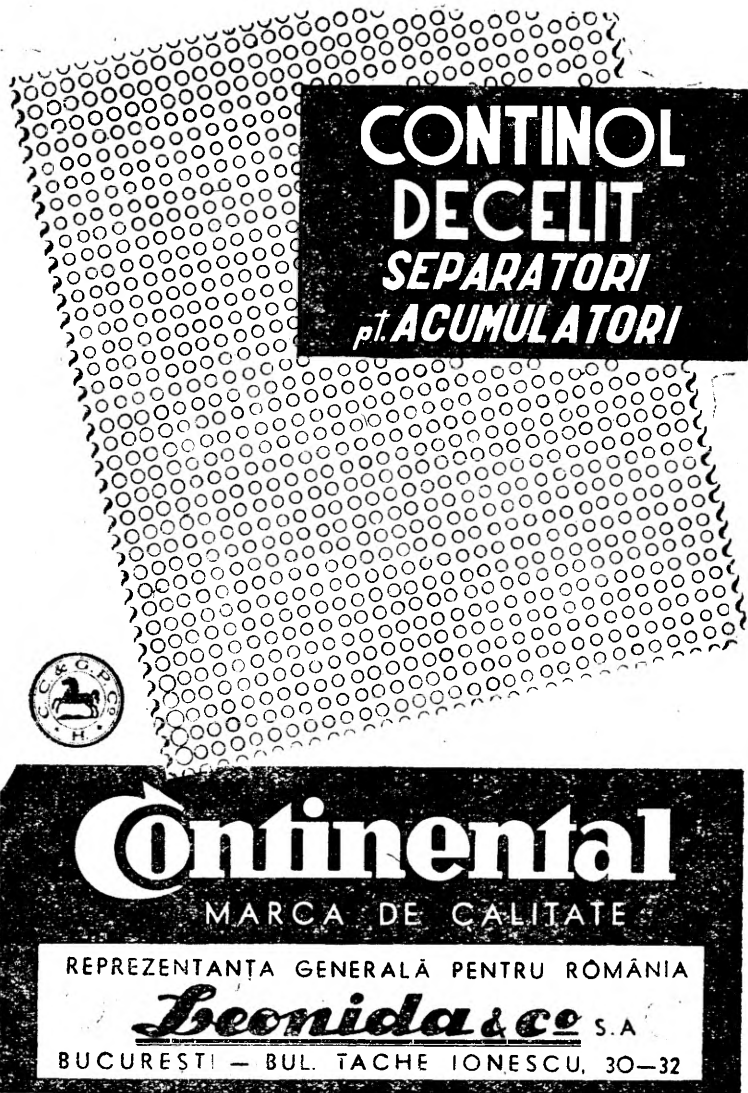
Jurnal sonor, Atelierele germane (500 m.) Expoziția din München 1931.

La 28. III. 1943 D-1 Dr. Colbazi Emil medic: Apărarea contra bolilor venerice.

Jurnal sonor, Sănătatea nu este ceva întâmplător (353 m.) Lumină, mai multă lumină (557 m.)

La 4. IV. 1943 D-1 Dr. Căliman Nicolae: Gospodăria model a muncitorului și sănătatea lui.

Jurnal sonor, Copiii noștri, viitorul nostru, (384 m.) Tineretul muncește. (591 m)

**CONTINOL
DECELIT
SEPARATORI
și ACUMULATORI**

Continental
MARCA DE CALITATE

REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU ROMÂNIA
Leonida & Co S.A.
BUCUREȘTI - BUL. TACHE IONESCU, 30-32

Sfințirea Steagului Școlii de Misionare dela Brașov

În ziua de 1 Ianuarie a. c. Școala de Misionare dela Brașov-Stupin, și-a sfințit steagul în cadrul unei solemnități, care a impresionat. Parohul bisericii, Păr. Constantin, a ținut o vorbire, preamărind eforturile personale, pe care le face Mareșalul Conducător, pentru înviorarea vieții religioase în Țară.

Doamna Sanda I. Matei, organizatoarea Școlilor de Misionare și conducătoarea primei școli dela Brașov, a expus țelurile urmărite de școală și a adus la cunoștință poporenilor hotărârea de desființare pe ziua de 1 Ianuarie a. c. a tuturor sectelor, care mai funcționează și trecerea tuturor averilor lor, acumulate în cea mai mare parte din surse străine de neam în patrimoniul Statului.

Eleva-Misionară Victoria Santini a făcut legământul elevelor ca să-și închină întreaga viață lui Hristos iar apoi, în cor, s'a cântat imnul școlii „Cu noi este Dumnezeu”, după care, în formație de defilare, steagul a fost dus și ridicat pe frontispiciul central al școlii ca un simbol și indemn la muncă neprecupețită pentru folosul neamului și al bisericii.

Solemnitatea a avut loc în cadrul strict al școlii.

Militare

Oamenii care au fost prezenți la Revizuirea Medicală în 11-15 Nov. 1942 la Cercul Teritorial Brașov și care n'au primit până în prezent „Ordinul de Lăsare la Vatră” cu rezultatul clasării, se vor prezenta la Cerc spre a-1 primi în orice zi la ora 11.

Cei care nu pot veni la Cerc, se vor prezenta la Șeful Postului de Jandarmi care va cere dela Cerc ordinul în cauză cu raport individual, arătând numele și pronumele, data nașterii și domiciliul exact al celui în cauză.

Cei care nu vor poseda Ordinul de lăsare la Vatră până la 1 Febr. 1943 vor suferi rigorile Legii.

Plata furnizorilor Statului prin C. E. C.

O mare reformă a casierilor publice

O serie de măsuri administrative ce vădesc un dezvoltat spirit innoitor, au pregătit pentru 1 Ianuarie 1943 introducerea sistemului de plată a furnizorilor Statului prin C. E. C.

Numai câteva zile, așa dar, ne despart de timpul când furnizorii trebuiau să aștepte întocmirea ordonanțelor, sosirea acreditivelor, să facă nenumerate drumuri și să piardă timp prețios pentru a intra în posesia drepturilor lor. Un formalism complicat a stăpânit vreme îndelungată sistemul de plată al furnizorilor, cu greutăți pe care nu ținem a le mai aminti.

Dar grija cu care statul urmărește modernizarea și simplificarea administrativă a adus și aici reforma menită a înlătura toate neajunsurile.

Astfel legea Nr. 544/1942 completată cu regulamentul respectiv cu convenția dintre Ministerul de Finanțe și cu jurnalele Consiliului de Miniștri, a stabilit ca începând dela 1 Ianuarie 1943, plata cheltuielilor care depășesc valoarea de 200.000 lei, pentru lucrări, transporturi de materiale, chirii, furnituri de tot felul și rate contractuale, să se facă de Miniștere, Provinciile Bucovina și Basarabia, regiile publice comer-

cială, casele autonome, administrațiile comerciale și direcțiile speciale, în mod obligatoriu numai prin virament în creditul unui cont al beneficiarului la Casa Națională de Economii și Cecuri Postale.

Plățile pentru cheltuielile sub 200.000 lei pot fi făcute facultativ prin virament.

Din aplicarea acestui sistem de plată rezultă un întreg număr de avantaje pentru furnizori, Stat și economia națională.

Într'adevăr, cei dinții care vor avea de câștigat vor fi furnizorii.

Pentru ei se termină definitiv cu drumurile inutile, cu pierderea de timp și alte neplăceri. Un extras de cont dela C. E. C. îl va înștiința, de acum înainte că suma datorată de Stat le-a fost trecută în contul respectiv.

Asupra acestor sume intrate vor putea dispune fie retrăgându-le, fie dând mai departe dispoziții de plată către cei cărora, la rândul lor, le dătoază sume de bani.

Caracteristica principală este prin urmare automatismul plății și ușurința ce decurge din folosirea contului de cec.

În al doilea rând statul și întreg aparatul administrativ dobândesc prin

noul sistem simplificări considerabile economia de timp și de personal, ceea ce va ajuta autoritatea publică să progresa și în această direcție.

Pe de altă parte mișcarea sumelor făcându-se fără deplasarea efectivă a numerarului, se înlătură toate riscurile și greutățile rezultând din manipulare, ca și even tualele imobilizări de sume în casele administrațiilor financiare.

În sfârșit, plata furnizorilor Statului prin C.E.C., are pentru economia națională o importanță covârșitoare.

Desvoltarea ce se dă plăților fără numerar susține tăria monedei, și activează piața, comprimându-se în același timp emisiunea fiduciară.

Toate aceste avantaje vor avea drept urmare întărirea prestigiului Statului și al organismelor publice în fața furnizorilor săi, înlesnindu-se contractarea și executarea furniturilor în viitor.

Din toate punctele de vedere, prin urmare, reforma desăvârșită în acest început de an prin inițiativa Statului și cu ajutorul C.E.C.-ului, trebuie considerată ca un fapt constructiv, menit a contribui la susținerea intereselor generale ale țării.

Verificarea sirenelor de alarmă la Brașov

Comandantul Zonei A. P. Brașov comunică:

În ziua de 20 Ianuarie 1943 între orele 9-14 organele Apărării Pasive ale Municipiului și județului Brașov, vor proceda la verificarea una câte una a tuturor sirenelor de alarmă prin sunete scurte de câteva secunde.

Se va face verificarea sirenelor Municipiului Brașov și a tuturor sirenelor dela toate întreprinderile Municipiului și din județul Brașov.

După verificarea fiecărei sirene, se va face o verificare a tuturor sirenelor deodată, prin un sunet lung de 1 minut.

Publicul este înștiințat pe această cale să nu se alarmeze din cauza acestor semnale.

Eventuale alarme reale se vor transmite ca până acum prin sunete modulate cu o durată de 1 minut.

Primăria comunei Prejmer

No 56 | 1943.

PUBLICAȚIUNE

Târgul de țară din comuna Prejmer, județul Brașov, se va ține în zilele de:

3 Februarie 1943 târg de vite.

4 Februarie 1943 târg de marfă.

Prejmer, la 11 Ianuarie 1943,

Primăria Prejmer.

Cinema „Astra”

Dela 16 Ian.

Fericire cu bucluc

după motivele romanului

„Meine Frau Teresa”

de ELLEN FECHNER

cu: **Hans Söhnker**
Elfie Mayerhofer
Mädy Rahl

Regia:

Arthur Maria Rabenalt

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Ion I. Lapedatu, București	Lei 2000
Dr. Ionel Maior, Sibiu	1000
Dr. Sirbu Paul, medic, Turda	1500
Paul Nedelcovici, avocat București	Lei 1000
Dr. Bianu Ioan, adv., Blaj	500
Dr. Florian Popovici, prim-medec, Craiova	Lei 1000
Constantin Bursan, București	1000
Maior Camil Piso, Brașov	1500
Preot Olimpiu Rusu, Sita Buzăului	Lei 1000
Dr. Augustin Rațiu, adv., Turda	Lei 500
Preot D. Lungulescu, Tismana	500
Basil Perția, farmacist, Feldioara	Lei 1000
Dr. Eugen Bianu, București	1000
Dr. Nicolae Dancu, Brașov	500
Dr. Teodor Sbarcea, medic, Brașov	500
Dr. Aurel Voina, conf. univ. București	1000

Dela Universitatea liberă Muncitorească

Duminecă, 17 Ianuarie orele 11.30, va vorbi la Universitatea liberă Muncitorească d-l prof. I. Bozdog despre Muncitorimea și Idealul național.

Conferințele Extensiunii Academice

Deoarece lucrările de reparații la Camera de Comerț sunt încă în curs, conferințele Extensiunii Academice vor continua să se țină, contrar anunțului dinainte de Crăciun, tot în sala festivă a Liceului Șaguna și anume în fiecare zi de sâmbătă la ora 4 p. m.

Sâmbătă în 16 Ianuarie crt. va vorbi d-l Conf. A. Tătaru despre: Tărâșimea în știința economică.

Adunarea generală a Crucii Roșii

Crucea Roșie Filiala Brașov își ține Adunarea Generală ordinară duminecă 17 Ianuarie 1943 ora 15 în sala Statului (Piața Libertății 1) cu orice număr de membri prezenți.

Timbru pentru impozitul excepțional

Se aduce la cunoștința d-lor comercianți, industriași și orice contribuabil din raza județului Brașov, că se găsesc timbre de impozitul excepțional 5% de un leu, așa că firmele în cauză în viitor sunt obligate a întrebuița numai astfel de timbre pentru completare, cunoscând că dacă vor mai întrebuița timbre fiscale, vor fi sancționați conform legii.

Bucuria săracilor

În preajma sărbătorilor Crăciunului Reuniunea Sf. Maria a Femeilor greco-catolice din Brașov a distribuit copiilor și familiilor sărace, în majoritate refugiați, o mulțime de daruri: ghete, haine, ciorapi, făină, mere, nuci etc. — adunate prin hărnicia membrilor Reuniunii.

Cuvinte calde, evocatoare de zile mai senine și de mari nădejdi într'un viitor mai liniștit a rostit d-l E. Boșca Mălin.

Un cuvânt duos a adresat copiilor și mamelor încercate, prezidenta Reuniunii D-na Felicia Ing. Pop.

În numele celor ajutați a mulțumit d-l protopop Aurel Ghilea.

Cronica Războiului

Frontul diplomatic

Intrevederea dintre Mareșalul Antonescu și Fuehrerul Hitler

Atenția cercurilor militare, economice și politice mondiale este îndreptată spre cea de a 6-a întrevedere pe care

Mareșal Antonescu a avut-o cu Fuehrerul Adolf Hitler. Întâlnirea celor doi conducători de popoare, în învălmășeala atâtor sunuri și atâtor evenimente, limpezește odată mai mult raporturile de prietenie bazată pe aceleași interese de viață și subliniază în același timp aportul pe care națiunea română îl aduce în formidabila încheștare de forțe armate. Definierea dată luptei pe care o purtăm în răsărit nu s'a schimbat cu nimic. Dela început am pornit pentru desrobirea glet și fraților și vom merge până la urmă pe același drum al sincerității și sacrificiilor. Acum un an și jumătate strămoșii ne ordonau din morminte să fim la înălțimea numelui pe care-l purtăm. La glasul lor se asociază azi glasul eroilor actualului războiu. Suntem convinși că la capătul strădănilor noastre ne așteaptă o lume nouă, lată pentru ce întâlnirea dintre cei doi bărbați pe care providența i-a așezat în fruntea popoarelor lor capătă în țara noastră o semnificație deosebită.

Relatarea acestui eveniment de importanță mondială a căpătat o deosebită amploare. Astfel Agenția „Rador” comunică: Fuehrerul a primit la Cartierul său general pe Mareșalul Antonescu, Conducătorul Statului Român. La întrevederea care a decurs în spiritul prieteniei și al frăției de arme oferită în lupta care unește cele două popoare, au luat parte d-nii: I. von Ribbentrop, ministrul de afaceri străine al Reichului și prof. Mihail Antonescu, vice preș. Consiliului de miniștri care însoțeau pe Conducătorul Statului Român. La convorbirile militare au luat parte: din partea Germaniei mareșalul Keitel, generalul Zeitzler, șeful Statului Major General și generalul Jold; iar din partea României generalul de divizie Dobre, ministrul înzestrării armatei și generalul de divizie Șteflea, Șeful Marelui Stat Major Român.

Ce s'a discutat

Conversațiile au avut drept subiect chestiunile ce interesează lupta celor două popoare și asupra conducerii hotărâtă a războiului contra dușmanului comun până la victoria totală a armelor noastre. S'a constatat o înțelegere deplină și un acord desăvârșit de păreri cu privire la continuarea războiului pe tărâm politic, militar și economic. Din aportul militar și economic al României va răsări realizarea celui de al treilea deziderat: politic. Acest punct este în sufletul fiecărui bun Român și pentru realizarea lui ne sacrificăm până la capăt...

Cu prilejul întâlnirii dintre Mareșalul Antonescu și Fuehrerul Adolf Hitler, Conducătorul Statului Român și vice președintele Consiliului de miniștri, d-l Mihail Antonescu, au făcut o vizită și ministrului de externe al Reichului, d-l von Ribbentrop, cu care au avut o întrevedere finală. Conducătorul Statului nostru și vice președintele guvernului au fost însoțiți în călătoria lor, în afară de personalitățile militare arătate, și de d-nii: general Rozin, d. Răzmeriță, secretarul general al ministerului de finanțe, col. Pop și col. Davidescu, d. Antoniadă, director general al ministerului economiei naționale, col. Gheorghie, atașat militar la Berlin, von Killinger, ministrul Germaniei la București și generalul Hauffe, șeful misiunii germane în România.

Ce scriu ziarele germane

Ziarele germane, ocupându-se pe larg despre întrevederea Mareșal Antonescu-Hitler, adaugă comunicatului oficial comentarii proprii, subliniind perfectă concordanța dintre cele două țări.

Astfel, „Deutsche Allgemeine Zeitung”, caracterizează primirea făcută Mareșalului Antonescu și a însoțitorilor săi drept manifestarea alianței de ne-sdruncinat dintre Reichul german și Regatul României în luptă și victorie. Cele două țări, adaugă ziarul, nu numai că au recunoscut primejdia bolșevismului, dar din cauza vecinătății lor imediate cu Uniunea Sovietică, ele sunt expuse în modul cel mai direct primejdiei ce venea dinspre stepă. Recunoașterea acestei primejdii pentru corpul și avutul popoarelor și statelor lor, le-a pus în mâni armele, făcându-le astfel protagoniste eliberării Europei.

Grandioasa contribuție a României

Ziarul subliniază în continuare contribuția României în marea luptă de existență a Europei, contribuție apreciată pe deplin de Germania. Această contribuție, relevă la rândul său „Berliner Lokalanzeiger”, este constituită de faptele de arme ale trupelor române din sectoarele operative ale frontului de răsărit, precum din și aportul important adus de industria română în ce privește conducerea economică a războiului.

Poziția României în noua Europă

Privitor la convorbirile celor doi bărbați de Stat, se declară în cercurile competente germane că, aceste convorbiri s'au extins la multilateralele probleme din punct de vedere politic, militar și economic în legătură cu participarea României la războiu și comunitatea sa de soartă cu Axa și Europa. A fost vorba de una din acele luări de contact care au loc din când în când între personalitățile conducătoare ale popoarelor unite pentru clădirea Europei și pentru apărarea ei împotriva primejdiilor ce o amenință. Contribuția României în lupta comună împotriva bolșevismului este apreciată la Berlin în mod deosebit nu numai din punct de vedere militar, ci și prin participarea sa economică. Toate problemele au fost reglementate în spiritul colaborării credincioase și a prieteniei dintre cele două națiuni, fie că a fost vorba de participarea trupelor române, fie că a fost vorba de contribuția care este foarte importantă, avându-se în vedere marea bogăție a solului român în produse agricole și minerale.

Lipsa recepțiilor protocolare

Întâlnirea care a avut loc a fost lipsită de recepțiile protocolare, programul vizitei caracterizându-se în mod esențial prin întrevederi de lucru cu obiective precise. Fuehrerul a primit pe Mareșalul Conducător într-o gară din imediata apropiere a Cartierului General. Este interesant de știut că întrevederea de acum este a șasea de când cei doi bărbați politici se cunosc și a treia de când România poartă războiul alături de Germania. Prima întrevedere în timp de războiu a avut loc în ziua de 6 August 1941, când Fuehrerul a înmănat personal Mareșalului Antonescu „Crucea de cavaler al Crucii de Fer” după eliberarea Basarabiei și Bucovinei, iar cea de a 2-a a avut loc la 11 Februarie 1942 tot la Cartierul General.

de Mardare Mateescu

Nădejdi îndreptățite

Intrucât întrevederea a avut loc în prezența principalilor colaboratori ai celor doi oameni, în mâna cărora se află destinul a două popoare, s'a discutat, precum se comunică și chestiuni de ordin politic. Fie ele chestiuni de ordin politic intern sau extern, cele două națiuni sunt hotărâte să meargă alături până la victoria deplină.

Recunoașterea aportului nostru militar, economic și politic, ne îndreptățește să credem în triumful cauzei pentru care ne batem...

Situația pe fronturi

În sectorul central al frontului de răsărit s'au dat în ultima vreme contra-atacuri care au avut drept rezultat recucerirea unei părți din terenul pierdut atât la Veliky Luki cât și în cotul Donului. Cel mai important rezultat obținut de forțele germane și române în această parte a frontului este, de sigur, tăierea comunicațiilor unui corp sovietic care reușise să treacă Donul înghețat și care a fost astfel complet izolat de grosul forțelor sovietice. Distrugerea lui este în curs.

Se precizează că centrul de greutate al presiunii sovietice se află tot în sectorul dela Stalingrad, unde Rușii au aruncat în luptă forțe considerabile. În ultimile două zile a fost distrus în acel sector un număr de 254 tankuri sovietice, care, adăogate la numărul celor pierdute în ofensiva care a început la 19 Noemvrie, face ca totalul tankurilor pierdute să treacă de 6000. Luptele din sectorul sudic, cu excepția teatrului de lupte din Caucaz, este un războiu de uzură care pricinuește bolșevicilor pierderi ireparabile. La Veliky Luki, luptele pentru ocuparea acestui important centru sunt în continuare. Trupele germane au reușit să izoleze pe Est toate forțele sovietice și să le pună în imposibilitate de a mai comunica cu spatele frontului. Aceste trupe deși încercuite ele presează asupra orașului printrucă dispun de rezerve considerabile.

Intorsătura pe care a luat-o luptele din acest sector se datorește faptului că Rușii nu știu să exploateze pe teren succesele parțiale pe care le purtează. Prin atacuri simultane din flancuri, trupele germane au reușit să rețeze dela bază aceste coloane înaintate și să le încercuiască, fără ca ele să se fi putut apăra cu eficacitate. În stupa Kalmukiei, în regiunea dintre Terrek și Kuma, un corp blindat german a pus pe fugă un corp sovietic de blindate care a refuzat să angajeze lupta. În sectorul Treku-lui, forțele germane și române au reușit să izoleze și să distrugă trupe sovietice care se infiltraseră în spatele frontului.

În sectorul de Nord al frontului, trupele finlandeze au respins numeroase atacuri sovietice pricinuindu-le acestora grele pierderi.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION BOZDOG

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 300
Autorități și Societăți Lei 600
Membrii „Astei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 150